

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 21-04-2021 r.

**Zespół Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego**

VII.613.9.2021.MM

**Pan
insp. Maciej Januszkiewicz
Komendant Miejski Policji
we Wrocławiu
ePUAP**

Szanowny Panie Komendancie,

na podstawie doniesień medialnych¹ Rzecznik Praw Obywatelskich powziął informację o działaniach podjętych przez Policję wobec sędziów protestujących w dniu 18 kwietnia 2021 r. w okolicach Placu Wolności we Wrocławiu. Wskazana demonstracja miała charakter pokojowy, a jej uczestnicy przestrzegali reżimu sanitarnego, nosząc maseczki i zachowując bezpieczny odstęp.

Należy zwrócić uwagę, że sędziowie, tak jak inni obywatele RP, mogą korzystać z podstawowych praw i wolności gwarantowanych w międzynarodowych traktatach oraz Konstytucji RP, w tym z wolności słowa, zrzeszania się czy zgromadzeń publicznych na równi z innymi. Zgodnie z Podstawowymi Zasadami ONZ na temat niezależności sądownictwa (*UN Basic Principles on the Independence of the Judiciary*) z 1985 r.² sędziowie, jak i inni obywatele, mają prawo do wolności wypowiedzi, przekonań, stowarzyszania się i zgromadzeń, z zastrzeżeniem, że korzystający z tych praw sędziowie powinni zawsze zachowywać się w taki sposób, aby zachować godność swojego urzędu oraz bezstronność i niezawisłość sądownictwa.

¹ Zob. <https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,26997424,policja-legitymowala-sedziow-wspierajacych-tuleye-morawiec.html>

² Zob. <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/independencejudiciary.aspx>

Pragnę również podkreślić, że Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie zwracał uwagę na wątpliwości dotyczące zgodności z prawem ograniczeń wolności zgromadzeń publicznych wprowadzanych w rozporządzeniach Rady Ministrów. Rzecznik nie kwestionuje potrzeby ochrony zdrowia publicznego w stanie epidemii, jednak wszelkie działania podejmowane w tym zakresie muszą respektować konstytucyjną zasadę (art. 7 Konstytucji RP), że organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Tymczasem ograniczenie wolności organizowania ani też udziału w zgromadzeniach publicznych nie mieści się w granicach kompetencji Rady Ministrów. Art. 46 ust. 4 pkt 4 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1845 ze zm.) ustanawia możliwość wprowadzenia na drodze rozporządzenia „zakazu organizowania widowisk i innych zgromadzeń ludności”, nie zawiera więc umocowania do wprowadzenia zakazu uczestniczenia w zgromadzeniach. Ponadto z art. 46b pkt 1 tej ustawy wynika w sposób jednoznaczny, że w rozporządzeniu Rada Ministrów może ustanawiać **ograniczenia, obowiązki i nakazy**, o których mowa w art. 46 ust. 4. Rada Ministrów nie posiada więc umocowania do regulowania w rozporządzeniu zakazów, o których mowa w art. 46 ust. 4. Zakazy te (w tym zakaz zawarty w art. 46 ust. 4 pkt 4 ustawy *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*) są więc ustanawiane bez podstawy prawnej. W wyroku z dnia 24 lutego 2021 r. (sygn. akt II SA/Rz 1250/20) Wojewódzki Sąd Administracyjny w Rzeszowie stwierdził w tym zakresie, że „świadomość pewnych różnic znaczeniowych pomiędzy normami zakazującymi, a normami wprowadzającymi ograniczenia, obowiązki, nakazy, posiadał ustawodawca, skoro wyrażenia te zostały użyte w art. 46 ust. 4 i art. 46b pkt 1 u.z.z.c.z. do opisu różnych postaci przepisów delegowanych RM do ustanowienia mocą rozporządzenia. Należało zwrócić uwagę, iż w art. 46 ust. 4 u.z.z.c.z. wymienia się normy wprowadzające: ograniczenia, zakazy, obowiązki, nakazy. Spośród tych rodzajów norm w art. 46b pkt 1 w/w ustawy, wybrano: ograniczenia, obowiązki, nakazy, pomijając możliwość wprowadzenia przez RM dopuszczonych przez ustawodawcę zakazów.”

Ponadto, ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie, tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie, co więcej, nie mogą one naruszać istoty wolności i praw (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP).

Kwestia ta została już wielokrotnie rozstrzygnięta przez sądy. Warto wskazać na przykład wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia (sygn. akt V W 1847/20), w którym podkreślono, że „Nakładanie ograniczeń w zakresie podstawowych wolności i praw człowieka i obywatela musi odbywać się na podstawie prawidłowo stanowionego prawa, w szczególności zgodnie z podstawowymi zasadami wyrażonymi w Konstytucji, a zatem wprowadzenie nakazów i zakazów podstawowych praw i wolności obywatelskich może zastąpić tylko w przypadku wprowadzenia jednego z trzech stanów nadzwyczajnych, co dotychczas nie miało miejsca (...) Brak wprowadzenia stanu klęski żywiołowej, który to stan nadzwyczajny odpowiada obecnej sytuacji związanej z koronawirusem powoduje, że zakazy wyrażone w treści ww. rozporządzenia należy uznać za niekonstytucyjne, a w związku z tym pozbawione podstawy prawnej”.

Mając na uwadze powyższe, działając z upoważnienia Rzecznika, w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2020 r., poz. 627), zwracam się do Pana Komendanta z uprzejmą prośbą o przekazanie informacji dotyczących interwencji funkcjonariuszy Policji w niniejszej sprawie oraz wskazanie podstawy prawnej podjętych działań.

Z wyrazami szacunku

Mirosław Wróblewski

Dyrektor Zespołu

/-podpisano elektronicznie/